

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Муніципальне управління в країнах Європи»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	С2 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> Макарець Світлана, кандидат історичних наук, доцент <i>Контакти:</i> каб. 458 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> svitlana.makarets@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/makarec-svitlana-volodymyrivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Актуальні проблеми сучасної політики», «Європейська та євроатлантична інтеграція України», «Політична регіоналістика»
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. <i>Спеціальні (фахові, предметні):</i> СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
Програмні результати навчання	ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і

	порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень. ПРО6. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, уміння формувати власну думку, комунікативні і презентаційні навички.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння теоретичних засад, інституційних моделей та сучасних практик муніципального управління в країнах Європи, розкрити механізми децентралізації та локальної демократії, ознайомити з європейськими стандартами місцевого самоврядування та інструментами розвитку територіальних громад, а також забезпечити здатність до порівняльного аналізу й критичного оцінювання можливостей адаптації європейського досвіду в Україні.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Теоретико-методологічні засади муніципального управління. Тема 2. Європейська хартія місцевого самоврядування та європейські стандарти муніципального управління. Тема 3. Типологія моделей муніципального управління в країнах Європи. Тема 4. Інституційна структура муніципальної влади в європейських державах. Тема 5. Муніципальні вибори та політичне представництво на місцевому рівні. Тема 6. Фінансово-економічні основи муніципального управління в Європі. Тема 7. Участь громадян і локальна демократія в європейських муніципалітетах. Тема 8. Муніципальне управління в умовах сучасних викликів.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні методи (лекція, пояснення), наочні методи (ілюстрування), практичні методи (практичні завдання), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду), методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження), інтерактивні методи (проектування професійних ситуацій, кейс-метод, рольові ігри, дискусії), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи усного контролю (опитування), методи письмового контролю (тести, практичні завдання, презентація), методи самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання).	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені в Додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не

	більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.
- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання принципів, цінностей і правил академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності; ставлення з повагою до усіх учасників освітньо-наукового процесу; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; самостійне виконання навчального завдання, крім випадків, коли його виконання передбачає участь декількох осіб або правилами виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, мережі Інтернет тощо (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- щодо відвідування занять	Відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим; відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету».
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Європейські стандарти місцевого самоврядування та регіональна політика ЄС : навч. посіб. / М. І. Воронов, Ю. В. Градова, Л. М. Гришко [та ін.] ; за заг. ред. В. О. Серьогіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. 244 с.
2. Макарець С., Некряч А., Приходько С., Шаравара Т. Місцеве самоврядування у країнах Центральної і Східної Європи: політичний профіль : підручник. Полтава, Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. 252 с.
3. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування : хрестоматія / упоряд. Є. І. Бородін, С. А. Квітка, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 148 с.

Допоміжні

1. Локальна демократія: роль громад та органів місцевого самоврядування. Суми, 2024. 127 с.
2. Федоренко В. Л., Чернеженко О. М. Конституційні моделі місцевого самоврядування у державах-учасниках ЄС, Швейцарії та Україні : монографія. Київ : Ліра, 2017. 288 с.
3. Чернеженко О. М. Конституційне регулювання місцевого самоврядування в державах-учасниках Європейського Союзу : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 316 с.
4. Чернеженко О. М. Місцеве самоврядування в Україні та державах-учасниках ЄС: конституційне регулювання й організаційні моделі : монографія / за заг. ред. В. Л. Федоренка. Київ: Ліра-К, 2018. 380 с.
5. Brezovnik B., Hoffman I., Kostrubiec J. Local self-government in Europe. Lex localis, 2021. 445 p.
6. Guderjan M., Verhelst T. Local Government in the European Union: Completing the Integration Cycle. 2021. 220 p.

Інформаційні ресурси

1. Європейський комітет регіонів (European Committee of the Regions). Офіційний сайт. URL: <https://cor.europa.eu/en>
2. Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи. Офіційний сайт. URL: <https://www.coe.int/en/web/congress>
3. Мережа «EU Local Councillors». URL: https://eu-local-councillors.europa.eu/index_en
4. Рада європейських муніципалітетів і регіонів (CEMR). Офіційний сайт. URL: <https://ccre-cemr.org/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії. Протокол від 19 січня 2026 року № 7.

Додаток до силабусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	розв'язування тестів	виконання практичних завдань	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Теоретико-методологічні засади муніципального управління.	4	20	2	2	8
Тема 2. Європейська хартія місцевого самоврядування та європейські стандарти муніципального управління.	4+4		2	2	12
Тема 3. Типологія моделей муніципального управління в країнах Європи.	4+4		2	2	12
Тема 4. Інституційна структура муніципальної влади в європейських державах.	4+4		2	2	12
Тема 5. Муніципальні вибори та політичне представництво на місцевому рівні.	4+4		2	2	12
Тема 6. Фінансово-економічні основи муніципального управління в Європі.	4		2	2	8
Тема 7. Участь громадян і локальна демократія в європейських муніципалітетах.	4		2	2	8
Тема 8. Муніципальне управління в умовах сучасних викликів.	4		2	2	28
Разом	48	20	16	16	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти демонструє глибоке розуміння принципів місцевого врядування та європейських стандартів муніципального управління; вільно аналізує політичні процеси на місцевому рівні; аргументовано обґрунтовує управлінські рішення з урахуванням політичних, економічних і соціальних факторів; уміє прогнозувати наслідки прийнятих рішень та оцінювати можливі ризики; критично осмислює принципи здійснення влади й публічної політики; наводить релевантні приклади з практики України та зарубіжних країн. Загалом продемонстрований високий рівень сформованості компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
3	Здобувач вищої освіти загалом правильно розкриває зміст основних принципів місцевого врядування та муніципального управління; здатний аналізувати політичні процеси на місцевому рівні, однак окремі положення потребують уточнення або поглиблення; обґрунтовує управлінські рішення, але аргументація не завжди є комплексною; демонструє здатність до прогнозування наслідків управлінських рішень, проте оцінка ризиків має узагальнений характер; виявляє елементи критичного осмислення публічної політики; приклади з практики використовує вибірково. Загалом продемонстрований достатній рівень сформованості компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

2	Здобувач вищої освіти відтворює основні положення з проблематики місцевого врядування, однак демонструє поверхове розуміння принципів муніципального управління; аналіз політичних процесів має переважно описовий характер; управлінські рішення обґрунтовуються фрагментарно, без урахування всіх релевантних факторів; прогнозування наслідків і оцінювання ризиків є непослідовними або формальними; критичне осмислення принципів здійснення влади виражене слабо; практичні приклади обмежені або неточні. Загалом продемонстрований задовільний рівень сформованості компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання з питань місцевого врядування та муніципального управління; не здатний до самостійного аналізу політичних процесів на місцевому рівні; аргументація управлінських рішень відсутня або є некоректною; не вміє прогнозувати наслідки управлінських рішень і оцінювати ризики; критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики відсутнє; приклади з практики не наводяться або є помилковими. Загалом продемонстрований низький рівень сформованості компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не продемонстрував знань з теми опитування; не орієнтується в базових поняттях і принципах місцевого врядування та муніципального управління; відповідь відсутня або повністю некоректна. Програмні результати навчання не досягнуті.

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 0,5 балів	
17–20	Здобувач вищої освіти правильно виконав переважну більшість тестових завдань; продемонстрував глибоке та системне розуміння теоретичних засад муніципального управління, європейських стандартів місцевого самоврядування та особливостей муніципальних процесів у країнах Європи; коректно застосовує понятійно-категоріальний апарат і розрізняє моделі та інституційні особливості муніципального управління, що свідчить про високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
13–16	Здобувач вищої освіти правильно виконав більшу частину тестових завдань; загалом орієнтується в основних поняттях, принципах і моделях муніципального управління; допускає поодинокі неточності у визначенні окремих теоретичних положень або європейських практик місцевого самоврядування, що свідчить про достатній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
8–12	Здобувач вищої освіти правильно виконав частину тестових завдань; демонструє поверхове розуміння основних положень дисципліни; має труднощі з розмежуванням понять, принципів і моделей муніципального управління, що свідчить про задовільний рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
4–7	Здобувач вищої освіти правильно виконав незначну частину тестових завдань; демонструє фрагментарні знання з курсу; не орієнтується в більшості базових понять і принципів місцевого самоврядування, що свідчить про низький рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0–3	Здобувач вищої освіти не виконав тестові завдання або кількість правильних відповідей є критично низькою; не продемонстрував знань з основ муніципального управління та європейських стандартів місцевого самоврядування. Програмні результати навчання не досягнуті.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Практичне завдання виконано повністю, творчо, самостійно. Коректно застосовано теоретичні положення і підходи до аналізу конкретних проблем муніципального управління; здійснено обґрунтований аналіз альтернативних рішень та їх можливих наслідків; сформульовано виважені висновки й практичні рекомендації; продемонстровано здатність до критичного осмислення публічної політики на місцевому рівні; доречно використано приклади з практики України та країн Європи. Оформлення охайне, структуроване, відповідно до вимог. Виконані завдання свідчать про високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти виконав практичне завдання частково; застосування теоретичних знань для аналізу практичних ситуацій в сфері муніципального управління має обмежений характер; висновки сформульовані узагальнено або недостатньо аргументовано; критичне осмислення проблематики та оцінювання альтернативних рішень є фрагментарними; приклади з практики використовуються вибірково або без належного аналізу. Виконані завдання свідчать про задовільний рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не виконав практичне завдання або виконав його з суттєвими помилками; не продемонстрував уміння застосовувати теоретичні знання для аналізу практичних ситуацій в сфері муніципального управління; висновки відсутні або некоректні. Програмні результати навчання не досягнуті.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти своєчасно, самостійно та в повному обсязі виконує завдання самостійної роботи; демонструє здатність до системного опрацювання наукових, нормативно-правових і аналітичних джерел; коректно застосовує теоретико-методологічні підходи для аналізу проблем муніципального управління в країнах Європи; здійснює обґрунтований аналіз політичних процесів і управлінських практик на місцевому рівні; формулює логічні, аргументовані висновки та узагальнення; виявляє критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики; дотримується принципів академічної доброчесності. Виконані завдання свідчать про високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи загалом правильно, але з окремими недоліками; опрацювання джерел є обмеженим або вибіркоким; застосування теоретичних положень до аналізу муніципальних процесів має фрагментарний характер; висновки сформульовані узагальнено й потребують додаткового обґрунтування; елементи критичного аналізу та порівняння управлінських практик представлені частково. Є окремі недоліки в логіці викладу чи оформленні. Виконані завдання свідчать про задовільний рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не виконав завдання самостійної роботи або виконав його формально; не продемонстрував уміння самостійно працювати з джерелами, аналізувати політичні процеси та застосовувати теоретичні знання; висновки відсутні або не відповідають змісту завдання; вимоги академічної доброчесності порушені. Порушено вимоги до змісту, структури або оформлення. Програмні результати навчання не досягнуті.